

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, desetega in dvajsetega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

Osrednje glasilo državnih nameščencev za Slovenijo.

Dr. Francè Goršič:

Zakon o osebnih imenih.

II. O rabi osebnega imena.

Dosedanje državljansko osebno ime je obstalo iz krstnega imena na prvem mestu in iz imena rodu na drugem mestu. To ime je novi zakon kozenito reformiral v dvojnem pogledu. Odslej imamo namreč predvsem samo še **rojstna imena** (to je koncesija državljanom, ki ne poznajo krsta) in **rodbinska imena**. Dalje pa morata biti v **uradnih spisih, listinah in seznamih** ti dve imeni tako zvrščeni, da se za piše na prvem mestu rodbinsko ime (genus) in za letem rojstno ime (species). Toda v **rodbini** in sicer v **zasebnem življenju** smeš svoje rojstno ime rabiti v okrajšavi ali pa v obliki, ki je lokalnemu običaju prilagoden. Pri **svojeoročnem podpisu** se sme rojstno ime ali sploh izpustiti ali pa z začetnico ali z običajno okrajšavo pisati, toda v **vlogah na oblastva** se mora za rodbinskim imenom navedeno rojstno ime **vsledar popolnoma napisati**.

Razen rodbinskega in krstnega imena ne sme državljan, kadar piše svoje osebno ime, rabiti **nikakršnega dostavka**. Kdor bi rabil kak dostavek, ki ni, kakor bomo zdolaj čuli, izrečno dovoljen v novem zakonu, bo kaznovan radi nedovoljene pisave imena. Jasno je, da se zakon tukaj v prvi vrsti obrača proti onim državljanom, ki so k svojim imenom pristavljali plemiške predikate, da si je bilo plemstvo po Vidovdanskim ustavi odpravljeno. Ta zloraba se v prečasnih krajih nikakor ni dala zlepa odpraviti.

V zakonu so ustanovljene neke **izjeme**, kjer se dovoljujejo gotovi podatki zlasti v **interesu boljše identifikacije**. Tu nam je v prvi vrsti omeniti, da bo smel vsakdo kot **dodatek rabiti rojstno ime zakonskega očeta** odnosno **nezakonske matere** na ta način, da bo med svoje rodbinsko pa rojstno ime postavil začetnico očetovega oziroma materinega imena. Ako bi pa to za identifikiranje ne zadoščalo, je dovoljeno, da zapiše dotičnik na omenjenem mestu celo ime očeta oziroma matere, in sicer v obliki svojilnega pridevnika. Primer: Petrović M. Gjuro ali Petrović Markov Gjuro, ali Krstić Živojinova Ana, in za primer nezakonskega rojstva: Jurković Olgin Dušan. Menda ni treba obrazlagati, da je na ta določila novega zakona zelo vplivalo rusko imensko pravo. Vnaprej se mora zavrniti očitke, da se s to pisavo dela nezakonskim otrokom nepotrebna sramota, saj se bo nezakonski otrok pač vedno lahko omejil na pisanje same začetnice materinega imena.

Dodatka »mlajši« in »starejši« ter njune običajne okrajšave pred zakonom ne veljajo za bistvene dele osebnih imen ter se radi tega smejo radi identifikiranja prosto uporabljati.

Dalje obstoji izjema, da sme žena, da si je dolžna posluževati se samo **primoženega rodbinskega imena**, rabiti tole ime tako, da mu pristavi besedico »rojena«, za to besedo pa svoj deklinski priimek. Toda v uradnih odlokih in listinah je taka raba deklinškega rodbinskega imena dopustna le izjemoma, če bi mogel sicer nastati dvom o istovetnosti te osebe. Dvoimena ali tako zvani **dvoimenski priimki** so v bodoče **zabranjeni** in pridržani zgolj posvojencem (adoptirancem). S tem so odpravljena dvoimena, ki so se jih uradno in zasebno posluževale državne uradnice, zlasti naše učiteljice, ki so poročene z učitelji. Ta ukrep je bil potreben, ker je moral pri čitanju takega dvoimenskega priimka vsakdo najprej misliti na adopcijsko. Za identi-

fikacijo je tako dvoime popolnoma nepotrebno.

Kar se tiče **posvojitve** ali sprejema otroka za svojega, je treba omeniti, da zabranjuje novi zakon grupacijo B—A (B pomeni rodbinsko ime posvojiteljevo, A pa rodbinsko ime posvojenčeve) i dogovor, da bo posvojenec v bodoče svoje rodbinsko ime kar izpuščal in rabil zgolj posvojiteljevo rodbinsko ime. Striktno je namreč zaukazano, da se morajo državljani zadovoljiti z **grupacijo A—B** (A = rodbinsko ime posvojenčeve, B = rodbinsko ime posvojiteljevo). Ako posvajal omožena, ločena, razvezana ali obvdovela žena, dobi posvojenec kot priimek na drugem mestu **deklinško rodbinsko ime** adopcijske matere. Posvojena omožena ženska pa **obdrži primoženo rodbinsko ime**, in zgolj tedaj, kadar bi se s pomočjo besedice »rojena« pisala tudi z dodatnim deklinškim rodbinskim imenom, bo morala na drugem mestu poleg tega imena postaviti adoptivni priimek. to je rodbinsko ime posvojiteljevo.

Akademsko časti in naslove Dr. (doktor), Ing. (inženjer) in Mr. (magister) sme rabiti samo tisti, ki lahko dokaže, da je čast ali naslov pravilno pridobil na kaki tuzemski univerzi, in ki je vrhu tega pri svoji pristojni občini izposloval, da so mu naslov vpisali v občinski register državljanov. Dotičniki pa, ki so promovirali ali diplomirali na kaki inozemski univerzi ali visoki šoli, se morajo podvreči nostrifikiranju diplome na kaki tuzemski univerzi, in sicer jim je zabranjeno rabiti dotični naslov. Le glede tistih državljanov kraljevine, ki so bili pred 1. decembrom 1918 akademsko čast pridobili na kateri izmed onih univerz, ki leže na ozemlju bivše avstro-ogrske monarhije, je v prehodnih naredbah določeno, da zanje nostrifikacijska dolžnost ne obstoji. Pričakovati je, da bodo od izvestne strani ugovarjali temu odločilu. Toda zakonodavčeve stališče je ravno tukaj zelo jasno: avstro-ogrska monarhija je bila za te državljane tuzemstvo takrat, ko so promovirali oziroma diplomirali. Z druge strani pa je treba ugotoviti, da imajo našim nostrifikacijskim določilom sliče predpise tudi zakoni na češkoslovaškem, v Avstriji in v Nemčiji.

Z ureditvijo, ki smo jo ravnokar opisali, je zakon radikalno odpravil **zlorabo nepromoviranih žen** tistih državljanov, ki imajo za svojo osebo pravico posluževati se kakšnega akademskega naslova. Ta šega, ki smo jo dobili od Nemcev, ne ustreza značaju južnih Slovanov (»gospa dr. A.«). Ravna se je bila razpasla zlasti v Sloveniji in deloma tudi na Hrvaškem. Našim damam torej ne bomo smeli svetovati, naj privzemajo k svojemu imenu možev doktorski naslov, saj bi zapadle kazni, ako bodo v bodoče to zlorabo imena ponavljale. Zakonodavec je tu močno zaščetil promovirane doktorje ženskega spola.

Glede rabe **pseudonima** ima zakon dve določbi, izmed katerih se prva tiče avtorjev, druga pa umetnikov. Vrhovno načelo je to, da v zasebnem in javnem življenju nihče ne sme rabiti pseudonima. Vendar pa se ga smejo posluževati **avtorji**, toda le v zvezi z njihovimi literarnimi ali drugimi umetniškimi deli, pa seveda le v okviru, ki ga svobodnega puščajo drugi zakoni, namreč kazenski, tiskovni in avtorski zakon. **Gledališki in filmski umetniki ter drugi artisti**, ki javno nastopajo v svoji **umetniški stroki**, se smejo izmišljenk posluževati tudi le

Pomembne kraljeve besede.

Največji ameriški list »Newyork Times« objavlja razgovor svojega dopisnika z našim kraljem, ki je med drugim izjavil:

»Baš eden velikih Američanov, Lincoln, je dejal, da se hiša, ki je medsebojno razprta, ne more vzdržati. Politiki so skušali zavesti v razprtije naš narod. Zadrževali so individualne privilegije za svoje pokrajine, na katere nismo mogli pristati. Nisem mogel dopustiti, da bi podkopavali temelje edinstva in solidarnosti, ki so bili zgrajeni z dolgoletnimi napori. Storil sem vse, da bi se izognil energičnemu koraku, ki pa sem ga vendarle napravil, ker je bil edina rešitev. Obupne situacije je zahtevalo obupnih ukrepov. Ko je bila moja potrpežljivost izčrpana in so bile moje moči napete do skrajne vzdržljivosti od nemirnih, nerazumnih zahtev političnih voditeljev, sem se odločil, da aboliram parlament kljub temu, da imam globoko zaupanje in respekt napram parlamentarni vladavini. Hotel sem imeti posla **direktno z narodom**, ker je ves

moj narod ene misli in enega srca ter sem vedel, da me bo podprl. Čeprav bo v novem režimu vsako do obvaroval svojo individualnost, pripada ves moj narod eni rodbini in ima skupen ideal: **edinstvo jugoslovenske rase**.

Smatram, da so rezultati opravili storjene ukrepe. Vsa država je mirna, vsakdo vrši svoje delo. Zlonamerne osebnosti in organizacije, ki so sejele nesloge, so umolknele. Nadomestiti moramo s težkim in poštenim delom brezuspešna politična natezanja in brezbriznost do realnih narodnih interesov, ki je vladala zadnjih 10 let. Vrnili se bomo k normalnemu režimu, čim bo delo organizacije in rekonstrukcije jamčilo uspeh in povratek normalnih razmer. Prepričan sem, da se bo po dobili, v kateri bo narod osvobojen politične nesloge in strankarskih voditeljev, rodila mnogo boljša in jačja Jugoslavija.«

Teh vladarjevih modrih besed državni uslužbenci ne smemo nikdar pozabiti.

v zvezi z umetniškim delovanjem, to da njim je vrhu tega treba tudi še **dovolila za začasno rabo izmišljenega imena**. To dovolilo jim podeli prvostopenjsko oblastvo občne uprave.

Primoženo rodbinsko ime obdržita ločenka in vdova, zadnja dotlej, dokler ne nastopi činjica, ki povzroči po novem zakonu o imenih izpremembo rodbinskega imena. **Razvezanka** pa ima, kadar se razveza ni izrekla samo radi njene krivde ali pa se je bila izrekla samo po njeni sokrivdi, pravico, da voli med svojim deklinškim rodbinskim imenom in primoženim rodbinskim imenom; če pa zadeva vsa krivda ženo, tedaj sme obdržati moževo rodbinsko ime samo z njegovim pristankom, sicer dobi zopet svoje deklinško rodbinsko ime. Končno si moramo ogledati še primer **ponižbe zakona**. V tem primeru izgubi žena primoženo rodbinsko ime in prevzame zopet rodbinsko ime, ki ga je imela pred to omožitvijo, torej svoje deklinško ime, ako je bil ta zakon njen prvi brak, sicer pa tisto rodbinsko ime, do katerega je imela pravico v braku, ki je bil neposredno pred tem brakom.

Rojstno ime podeli zakonskemu otroku oče, nezakonskemu otroku pa nezakonska (ločena, razvezana, obvdovljena) mati. Le kadar se stvar ti-

če najdenca ali otroka kake nepoznane matere, prevzame pravico, pa tudi dolžnost podeljevanja i rojstnega i rodbinskega imena prvostopenjsko oblastvo občne uprave. Odpravljene so torej pravice v nekaterih partikularnih pravih, da določi ime najdencu ravnatelj najdenškega zavoda. Podeljeno rodbinsko ime obdrži tak otrok seveda le dotlej, dokler se ne najde kateri izmed otrokovih staršev.

Izbrati se sme rojstno ime načeloma popolnoma svobodno. V tem oziru zakon ne želi nikakih ovir. Vendar pa ima **vodja matice pravico za braniti** vpis takega rojstnega imena, ki žali verska čuvstva, ki nasprotuje pravni ali ki je sicer žaljivo.

Novo je določilo, da morajo roditelji najkasneje v 30 dneh po rojstvu **prijaviti porod** s potrebnimi podatki pristojnemu vodji matičnih knjig ter mu rojenca pokazati. Zakon je to dolžnost prijave razširil tudi na osebe, ki poklikno pomagajo pri porodu, na zdravnike, babice in bolničarke. Le-ti so dolžni rojstvo prijaviti, če so bili zaposleni pri porodu. Kdor ne izpolni te dolžnosti, je kriv prestopka ter se kaznuje v denarju do 1000 Din, ob neizterljivosti pa z zaplato do 20 dni.

(Dalje prih.)

Dr. Lj. Valjavec:

Kako naj delujejo stanovanjske zadrage?

Že so se ustanovile zadrage, katere naj bi izkoriščale denar, ki bo na razpolago iz odtegljajev v stanovanjske in kreditne namene; največje zanimanje vlada med državnimi nameščenci za stanovanjske zadrage, ker, kakor se odteguje vsakemu, je tudi vsak prizadet pri vprašanju najemnin. Sedaj ko je treba nekaj ustvariti, stojimo pred vprašanjem, določiti načela za delovanje, se odločiti, kaj je v praksi storiti, da dobimo vsaj za en del državnega uslužbenstva cenena stanovanja. Poudariti pa moram najprej, da so po pravilniku nove zadrage stanovanjske, ne pa samo specielno stavbene; srbski izraz stanben pomeni stanovanjski, ne pa stavben.

Delati bi se moglo na tri načine: kupiti že zidane hiše, zidati hiše ali pa s kreditom in posredovanjem ter dru-

go dejansko pomočjo omogočiti posameznim članom, da si pridobijo svoje lastne hiše. Da pridemo do zadovoljivega zaključka, moramo pomisliti, da se je položaj bistveno spremenil. Prej so si navadno hoteli državni nameščenci tako pomagati, da so se nekateri strnili v zadrage, ki bi omogočale pridobitev kapitala, s katerim naj bi si posamezniki zidali enodružinske hišice; računali so na podporo države, ker pa ta ni skoro nič storila, je ostala akcija v splošnem brezuspešna. Bile pa so to akcije posameznikov.

Sedaj pa so pritegnjeni k prispevanju kapitala vsi brez izjeme, torej se tudi vsi zanimajo, kaj se bo delalo s tem denarjem; imajo tudi vsi pravico zahtevati, da se njih kapital ne uporablja za korist posameznikov, temveč za splošno. Naravno je, da se mora pridobiti kolikor mogoče večje

število stanovanj, da se čim večje število članov lahko okoristi, in da naj lastnina ostane skupnosti ohranjena; ker hiše v lastni posameznikov pridejo prav lahko v druge roke in s tem izgubijo državni uslužbenci vpliv na najemnine, tudi so imeli premalo koristi od svojega kapitala v stanovanjskem oziru.

Tako je že podana smernica, naj se ne dela enodružinske hišice v lasti posameznih članov, temveč zadruga naj sama ali zida ali kupi čim večje število stanovanj, ki jih potem članom oddaja po nizki najemnini. Najemnine bodo lahko nizke, ker bodo zadruge plačevale zaenkrat le 4% obresti, pozneje pa še manj. Članom lastnikom bi pa morala zadruga računati višje obresti, ker bi nastopala kot posredovalec in bi morala nekaj zaslužiti za upravne stroške in za riziko mogočih izgub. Če pomislimo, da so sedaj obresti na hipotekarna posojila v privatnem prometu najmanj še enkrat tako visoke, je jasno, da mora delo zadrug uspeti in doseči lepe rezultate. Glavna naloga je investirati denar tako, da pride na eno stanovanje čim najmanj kapitala, kar ima za posledico, da se mora pridobiti z istim denarjem čim večje število stanovanj, če tudi manjših; ni merodajno število stanovanjskih prostorov, temveč število stanovanj. Iz socialnih ozirov se ne more gledati samo na donos, ki je pri večjih stanovanjih večji, ker se stavbeni prostor lahko bolje izkoristi; smoter naših zadrug ni, da naš kapital čim več nese, hočemo samo čim več državnih uslužbencev spraviti v stanovanja, ki jih lahko plačajo. Iz tega se vidi, da morajo stanovanjske zadruge drugače delovati, kakor pa n. pr. nabavljalne. Pri določevanju velikosti stanovanj se pa ne sme iti pod gotov nivô, vsak državni uslužbenec je človek in ima

pravico do dostojnega in higijeničnega stanovanja; posebno poudarjam, da kopalnica ni nikak luksuz, tudi služitelj naj jo ima.

Ker pridejo enodružinske hiše sorazmerno dražje kakor večdružinske, se bomo morali odločiti za večdružinske. Toda izogibati se moramo kasarn, posamezno stanovanje ne pride nič ceneje, kakor v manjših hišah, in prevelike hiše so nam nesimpatične.

Še eno vprašanje; ali naj kupimo že zidane hiše, ali naj zidamo?

Če kupimo hišo, jo lahko pogledamo izgotovljeno in vemo, pri čem da smo; tudi so stanovanja takoj ali v kratkem času na razpolago. Ako je cena primerna in so stanovanja res lepa ter ni nobena adaptacija potrebna, bi bil nakup hiše vsekakor najugodnejša kupčija za stanovanjske zadruge. Če pa tak nakup ni mogoč, ne bo dolgo odlašati ter z razpoložljivim kapitalom takoj začeti zidati hiše, ki so za naše potrebe najboljše. Kako je to v posameznih slučajih izvesti, za to nihče ne more dajati natančne navodila; odbor mora vzeti svinčnik v roke in hladnokrvno sam računati ne oziraje se na številne »strokovnjake«, ki se vedno vsiljujejo s svojimi nasveti in so seveda vedno sami materialno interesirani. Ne sme se pa pozabiti, da mora zadruga že v naprej s pravilnikom urediti vse, kar je potrebno, posebno pa vrstni red, slučaje odpovedi, pravice zaostalih po smrti člana itd.; princip mora biti, da so stanovanja v splošnem neodpovedljiva od strani zadruge. V predvojnem času so stanovanjske zadruge s 4% kreditom mnogo delovale; posebno na Dunaju so sezidale veliko hiš in dosegle popolnoma svoj cilj. Naše zadruge imajo še boljše pogoje, ker je kapital naš denar in mi lahko dosežemo, da bo obrestna mera še nižja.

Še o stanovanjih.

Stanovanjsko spomenico, sprejeto na sestanku strokovnih organizacij v Celju meseca marca, je Zveza predložila še ministru dr. Korošcu, da tudi on s svoje strani intervenira v prilog stanovanjskih najemnikov, kar je tudi drage volje obljubil.

Stanovanjske bede ni! Hišni posestniki in njihova društva neprestano zatrjujejo, da so vsa poročila o stanovanjski krizi pretirana, da se uganja s statistikami prava demagogija itd. Kako je v resnici? Jasen dokaz stanovanjskih razmer v Ljubljani in slabih socialnih prilik staršev, ki stanovanj v Ljubljani ne morejo plačati, je dejstvo, da se nad 600 srednješolcev in srednješolk vsak dan vozi v Ljubljano in domov 15—25 km daleč od Ljubljane. V primeru popoldanskega pouka posedajo ti učenci običajno v šolski sobi, ki je ali pa ni zaskurjena, ali pa se potikajo po mestu. Mnogi kažejo znake oslabljenja zdravja, a še več šolskih neuspehov. — Morda pa starši teh dijakov zgolj za zabavo in zaradi boljšega zraka stanujejo daleč izven mesta, kjer so sami uslužbeni in kamor morajo otroke pošiljati v šole?

Posledice nezdravih stanovanj se najbolj jasno opazajo na deci. Poleg pomanjkanja zadostne in tečne hrane so nehigijenska, prenatrpana in zanevarjena stanovanja vzrok stalnega obolevanja šolskih otrok. Na ljubljanski šolski polikliniki so ugotovili uprav porazne in opasne posledice te

obče socialne mizerije. Razmeroma visok odstotek bolezni pljuč gre večinom na račun prehlajenja v jesenskem in pomladanskem času ter dejstva, da so stanovanjske razmere dečce, zlasti osnovnošolske v predmestjih in okoliških vaseh skrajno slabe. Iz vidika izredno velike stanovanjske mizerije in skrajno slabih razmer sploh je možno razlagati velik odstotek povečanih bezgavk, bolezni žrela, ust in nosa. Na polikliniki se je izvršilo v zadnjem šolskem letu 46 ambulantnih operacij (25 povečanih nebnic in 21 žrelnic). Ostali številni bolniki z bezgavkami so bili poslani v bolnico oziroma v razne bolniške blagajne.

Zadružno zidanje stanovanj v Nemčiji. V občini draginji, ki je preplavila po vojni ves svet, se posebno težko občuti draginja stanovanj. Posebno jo občutijo gmotno slabši stanovi, to so delavci, mali obrtniki, državni nameščenci in tem slični. Od tod izvira tudi večje zanimanje za ustanavljanje raznih zadrug za vzajemno zidanje hiš na temelju samopomoči. Po neki statistiki je bilo leta 1926. v Nemčiji zgrajenih 270.000 stanovanj. Od teh odpade 78.426 stanovanj na razna društva in zadruge, t. j. 28%. Na državne in druge javne ustanove 12%, na zasebnike 60% vseh novozgrajenih stanovanj. Če se primerjajo zgrajena stanovanja zasebnikov posebno v večjih mestih, prevladujejo zgradbe raznih združenj in z drugimi, ki dosega celo 51%, a v Berlinu 68% vseh novih stanovanj.

A. Korenini:

Kontraktualni uslužbenci, bivši pisarniški oficijanti in novi pokojninski zakon.

V čl. 1. zakona o pridobitvi pravice do osebne pokojnine itd. od 1. marca 1929 je določeno, da pridobe civilni uradniki pravico do osebne pokojnine, ko dovrše deset let, efektivno odsluženih v aktivni državni službi ali v službi drž. prometnih naprav. Zakon izrečno določa, da se v ta čas ne šteje doba, ki jo je odslužil uslužbenec na poslovanju v službi države kot pogodbeni uradnik ali dnevničar.

Zakonodavec je v tem zakonu v prvi vrsti mislil na pogodbene uradnike in dnevničarje v zmislu čl. 130. urad. zakona. Taki pogodbeni uslužbenci so n. pr. strokovnjaki, ki jih drž. podjetja sprejemajo na nedoločen čas in za izvršitev točno odrejenih specijalnih del. Sem spadajo tudi inozemci, ki po urad. zakonu ne morejo postati državni nameščenci, n. pr. univerzitetni profesorji, strokovnjaki — inženirji pri zgradbah železnic, cest, pristanišč in drugi specialisti, ki vstopajo v službo države le za omejeno dobo, a brez pravice na stalnost in na druge privilegije drž. nameščenec, posebno pa brez pravice do pokojnine ali odpravnine. Kot dnevničarji se pa sprejemajo osebe, ki vrše posle nižjih kategorij stalnih drž. uslužbencev, kakor služiteljske, zvaničniške in sploh pisarniške pomožne posle. Službeno razmerje pogodbenih uradnikov in dnevničarjev napram državi je v glavnem slično razmerju privatnih nameščenec napram njihovim delodajalcem. Ta njihov, zasebno-pravni razmerju privatnih nameščenec sličen položaj se jasno odkriva v določbi, da morajo biti obvezno zavarovani pri okrož. uradih za zavarovanje delavcev. Kakor vsi ostali člani teh delavsko-zavarovalnih zavodov plačujejo tudi oni sami svoj del zavarovalnega prispevka, dočim ostali del plačuje zanje država. Zato ob bolezni (če so zavarovani) od države ne prejema nobene nagrade (njihovi prejemki se ne imenujejo »plačilo«) Če pa niso zavarovani, jim pristoja nagrada le za 60 dni (po posebni pogodbi za pogodbene uradnike največ 90 dni), dočim imajo stalni drž. nameščenci ob bolezni pravico, prejemati svoje prejemke največ 12 mesecev. Ti pogodbeni uslužbenci torej nimajo vseh onih pravic, ki jih imajo ostali drž. uslužbenci po urad. zakonu.

Njih službeno razmerje je osnovano na podlagi pogodbe med uslužbencem in državo. Služba se zamore vsak čas odpovedati v naprej določenem odpovednem roku.

Ako se pogodbeni uradnik ali dnevničar sprejme v drž. službo kot uradnik, zvaničnik ali služitelj, se mu ves čas, ki ga je pred sprejemom v drž. službo odslužil »v službi države«, vračuna v pokojnino (čl. 137. urad. zak.). Toda ta doba je vračunljiva v pokojnino šele, ko si je drž. uslužbenec že pridobil pravico do pokojnine, to pa v zmislu zgoraj cit. zakona šele po desetih v aktivni državni službi efektivno odsluženih letih. Opozorjam, da naša zakonodajna terminologija pozna dve vrsti uslužbencev, namreč one, ki so v »državni službi«, to so pravi stalni nameščenci po urad. zakonu, in druge uslužbence, ki so le »v službi države«, t. j. kontraktualne nameščence (2. odst. čl. 137. urad. zakona). Glede teh uslužbencev so določila jasna. Nikjer pa ni določeno, kako naj se predpisi tega zakona uporabljajo na bivše oficijante in pisarniške pomočnike, ki so bili po avstrijskih predpisih tudi nekakšni kontraktualni uslužbenci. Ali naj se te slednje isto veti s pogodbenimi uslužbenci po novem uradniškem zakonu?

Po naredbi avstrijskega skupnega ministrstva z dne 25. januarja 1914, (drž. zak. št. 21) so bili oficijanti in pisarniški pomočniki pomožni pisarniško osebje, katerih službeno razmerje se je osnovalo s **privatno-pravno pogodbo**. Toda oficijanti so imeli ugodnejše stališče napram pisarniškim pomočnikom, ker so prejimali mesečne plače, so imeli ob posebnih pogojih tudi možnost, da dosežejo pravico do pokojnine, ker je bilo zanje določeno posebno disciplinsko postopanje itd.

Pisarniški pomočniki(ce) so imeli samo to ugodnost, da se jih je pri zasledbi oficijantskih mest upoštevalo v prvi vrsti. Ko so bili sprejeti v stalež oficijantov, so pridobili pravico do pokojnine ter so se jim štela vsa službena leta, ki so jih odslužili v svojstvu pomočnikov. Za vštetje teh let je bilo treba pa naknadno »kupiti« ta leta, to se pravi, morali so vplačati do 1. februarja 1914 v njihov preskrbinski fond pozneje pa v drž. blagajno

Fr. G.:

„Kaj bo s stanovanjsko zaščito?“

Zavidanja vredni so stanovanjski najemniki, tako iskreno sočutno se je zavzelo zanje glasilo hišnih posestnikov »Moj dom«. Članek, ki je pod gornjim naslovom izšel v 3. številki, namreč dokazuje, da nikakor ni socialno, če stanuje najemnik kar leta in leta v istem stanovanju, ki morda ni niti prikladno zanj ali pa preveč oddaljeno od njegovega urada in če ga hišni gospodar ne more po mili volji postaviti na cesto, da se bo mogel preseliti tja, »kjer bi ga novi hišni lastnik drage volje sprejel.«

Tako in še nadalje se zavzema »Moj dom« za stanovanjske najemnike. V resnici pa zveni iz članka le zahteve, da bodi stanovanjski najemnik od 1. maja dalje popolnoma brez zaskonske zaščite.

Člankar trdi, da je veliko stanovanj, ki jih hišni lastnik ne more popraviti, dasiravno so v desolatnem in škandaloznem stanju, zgolj radi tega, ker so vedno zasedena. Če bi ne bilo zaščite, bi gospodar morda stranko odslovil le zato, da bi mogel stanovanje popraviti? Vprašamo, kdo popravlja in kako se popravljajo stanovanja tam, kjer so tudi vedno zasedena, pa se hišni gospodar absolutno nič ne briga za popravila in vzdrževanje stanovanja, temveč samo zvišuje najemnino? Popravljati in vzdrževati pa morajo že sedaj stanovanja itak po ogromni večini najemniki sami.

Prav duhovita so nadaljna izvajanja članka: »Če najemniki stanujejo v takih slabih prostorih, ki niso stanovanju podobni, niso temu zopet krivi hišni lastniki, ker jih nihče ne sili, da v njih stanujejo...« Torej nihče ne sili ljudi, da stanujejo v slabih stanovanjih! Kaj pa mraz, dež, sneg in vse vremenske neprilike, ali te ne silijo človeka, da si poišče vsaj streho nad glavo, pa če je še slabša. Če pa ljudje ne morejo dobiti poštenega stanovanja, ker jih sploh ni ali pa ker ne morejo nečloveško pretiranih in časih naravnost oderuških najemnin, se morajo stisniti, dasi neradi, v vsako luknjo. Vsak človek stanuje rajši v dobru, kakor pa v slabem stanovanju. To morda ve tudi člankar. Pred voj-

no, ko je bilo še dovolj stanovanj, ni nihče silil v barake.

Stanovanje imajo pa sedaj, dokler traja zaščita, tudi še tisti najemniki, ki bi jim sicer gospodarji brezobzirno odpovedali stanovanja, ker ne bi zmogli tako visokih najemnin. Kljub temu pa je deputacija hišnih posestnikov ministru za socialno politiko »obrazložila natančno stališče, da se je v zadnjih letih toliko zidalo, da je absolutno nepotrebno stanovanjsko zaščito podaljšati...«

Če se je v zadnjih letih res zgradilo toliko stanovanj, da je zaščita nepotrebna, naj nam gospodje pojasnijo, odkod izvira dejstvo, da je za stanovanja v mestni hiši na Poljanah toliko prošelj, da ne bi bilo moč vsem ugoditi tudi če bi bila hiša petkrat tako velika. Odkod to, da ljudje še vedno stanujejo po barakah, da je teh barak in šotorov vsak dan več in da so še vedno natrpani najemniki kot slaniki v stanovanjih, kar »Moj dom« sam priznava.

Skrajno dvomljivo je tudi trditev, da je že vsakdo prepričan, da bi danes nihče več ne pisal o pomanjkanju stanovanj, če bi bila stanovanjska zaščita prenehala po vojni, češ, to vprašanje bi se samo rešilo. Na kakšen način, tega pa člankar previdno ne pove ali ga pa to sploh ne zanima. Hišni lastniki, ki so imeli še pred vojno ali med vojno hiše, so prebilo malo sezidali po vojni. Docela nerazumljivo je, kam naj bi bili šli ljudje, ki so po vojni morali priti v mesto, ne le zato, da so se odtegnili podeželskemu delu, če bi jim ne bila stanovanjska zaščita vsaj deloma zagotovila stanovanje in znosnih najemnin, katerih bi sicer brezdomno ne bili zmogli. Morda pa pisec članka sploh ne priznava pravice do stanovanja vsem tistim, ki niso hišni posestniki? Saj vsi dobro vemo, da je razmeroma prav malo izjem med hišnimi posestniki, ki niso navijali najemnin in so s tem priznali tudi gmotno šibkejšemu pravico do življenja. Prav zato, da se omeji izrabljanje stiske, v kateri se nahajajo najemniki, je podaljšanje stanovanjske zaščite nujno potrebno, prav tako je pa potrebna tudi kontrola nad višino najemnin.

posebne prispevke za leta, odslužena v kontraktualni službi.

Iz tega je razvidno, da je bilo službeno razmerje bivših pisarniških pomočnikov skoraj enako službenemu razmerju današnjih kontraktualnih uslužbencev. Oficiantov pa s sedanjimi pogodbenimi uslužbenci nikakor ne moremo primerjati, ker je bilo njihovo službeno razmerje **pragmatično** urejeno s pravico do pridobitve pokojnine, akoravno so bili tudi oni v bistvu kontraktualni uslužbenci.

Po strogem tolmačenju zakonskih določil, ki pa nikakor ne more biti avtentično, bi se mogla oficantska službena leta skupno s pomožniško dobo vzeti za podlago pridobitve pravice za dosego pokojnine; torej bi se jih moglo smatrati kot **efektivna**, v ak-

tivni državni službi odslužena leta. Službena doba bivših pisarniških pomočnikov, ki niso bili za časa veljavnosti prejšnjih specialnih zakonov, sprejeti v stalež oficantov, pa bi bila všteta v pokojnino šele po doseženih desetih efektivnih (dejansko odsluženih) letih aktivne službe.

Milejše in za uslužbence ugodnejše tolmačenje zakona, ki v tem pogledu ni popolnoma jasen, ni izključeno. Kako se bodo zakonski predpisi faktično izvajali, bo pokazala praksa. Želeti bi pa bilo, da se bivšim pisarniškim pomočnikom (cam), ki so po večini starejši, zmožni in v službi verzirani uslužbenci, tudi ta pomožniška leta **takoj**, še pred efektivnim odsluženjem 10 let aktivne službe, vštejejo v podlago za dosego pokojnine.

Zahteve ljubljanskih občinskih nameščencev.

Zveza magistratnih organizacij v Ljubljani je sestavila obširno spomenico, v kateri prosi občinski svet in župana, naj upošteva njihovo nepovoljno gmotno stanje in da naj se njihovi prejemki ne znižajo. Dolgovi ljubljanske občine so zaradi naraščajočih potreb obč. gospodarstva, posebnost kot posledica velikopotezne stanovanjske akcije, znatno narasli. Ker so vsled tega zrasle tudi občinske davščine, se je med davkoplačevalci pojavila nejevolja, ki išče »krivca« v prvi vrsti med občinskimi uslužbenci. Da ovrže pretirane in absolutno neraznične govorice o sijajnih plačah mestnih nastavlencev, navaja spomenica konkretna dejstva.

Po službeni pragmatiki se občinsko nameščenstvo deli v **uslužbence občine** in uslužbence **občinskih podjetij**. Danes je vseh mestnih uslužbencev brez delavcev 347. Od teh jih je pri mestnih podjetjih (plinarna, elektrarna, zastavljalnica, mestna pristava itd.) uslužbeno 160. V pravi občinski (magistratni) službi jih je torej samo 187. Mimo teh ima občina še 65 pogodbenih nameščencev, ki jih nastavlja od slučaja do slučaja za izvršitev specialnih, posebno tehničnih in drugih gradbenih del. Leta 1914. je bilo mestnih uslužbencev 255. V teku 15 let se je torej njihovo število pomnožilo za 92 stalnih in za 65 pogodbenih uslužbencev. Izmed pogodbenih je večina sprejeta le za določeno kratko dobo, n. pr. za dograditev novih mestnih stavb. Teh torej ni mogoče šteti med prave mestne uslužbence.

V tem številu pa seveda niso navedeni uslužbenci Mestne hranilnice, mestnega liceja, niti ne občinski delavci, ki vsi spadajo v poseben proračun. Uslužbence pri podjetjih plačujejo ta podjetja sama. V breme mestnega proračuna gredo le izdatki za prave uslužbence mestne uprave, t. j. magistrata.

Očitki, da je danes preveč obč. uradnikov, so neosnovani. Leta 1914. je imel mestni dohodarstveni urad poleg ravnateljstva 8 linijskih (mitniških) uradov. Na ravnateljstvu je bilo 5 uradnikov, v linijskih uradih 86. Dohodki so znašali 1.139.677 kron, stroški 143.934 kron. Če odbijemo od navedenih dohodkov tiste, ki so se oddali državi in deželi, ugotovimo, da je delal urad s 60% stroškov. Danes obstoja poleg ravnateljstva (5 uradnikov) še 20 linijskih uradov in 2 filijali, 52 svobodnih skladišč za vino, 16 za žganje in 42 za kolonijalno blago. Nameščencev je pa 80. Leta 1928. so znašali dohodki urada 21.019.899 Din, stroški pa 3.018.456 Din. Uradi je delal torej (že po odbitku drž. in oblastne kvote) s 15% stroškov.

Konceptnih uradnikov je bilo leta 1914. skupaj 13, ko je štela Ljubljana okrog 40.000 prebivalcev. Danes jih je 10, dasi šteje mesto 60.000 ljudi. — L. 1914. so bili nastavljeni 3 zdravniki (prej celo 5), danes trije. Tedaj je bilo 10 inženirjev, letos 12. Od leta 1918. je pa občina zgradila za 106 milijonov zgradb, kanalov in cest, ki so potrebovali novih tehničnih strokovnjakov. — Leta 1914. so bili trije veterinarji, letos 4.

Pomnožilo se je edino število računskih uradnikov, ker se je obč. finančno poslovanje znatno razširilo.

L. 1914. je bilo 16, a letos 33 računskih uradnikov. Pomnožilo se je tudi število pisarniškega osebja od 43 na 91. Gospodarski urad upravlja sedaj 177 hiš napram 63 pred vojno. Ustanovili so se na novo socialni referat, stanovanjski urad in stalni volilni kaptaster, dalje gasilski urad. Povečala se je reševalna postaja, ustanovila se je mestna pripraga in pogrebni zavod. Število odjemalcev električnega toka je naraslo od 1900 na 8000, število uradnikov mestne elektrarne pa od 4 na 12 oseb.

Iz navedenega je razvidno, da število uradništva nikakor ni raslo sorazmerno z delom, temveč le po skrajni potrebi. Nasprotno je uradništva razmeroma precej manj, nego ga je bilo pred vojno. Delo od leta do leta narašča, uradništva pa za vse to obsežno poslovanje ni dovolj. Prejemki mestnih uslužbencev v proračunu za l. 1929. znašajo v procentih: pri splošni obč. upravi 25,8% vseh izdatkov, torej komaj ¼ proračuna, kar odgovarja običajnim razmeram. Pri posameznih podjetjih gredo seveda izdatki za uslužbence na specialni račun letih, torej ne na račun mestne blagajne ter znašajo okroglo: pri elektrarni 12, plinarni 15, vodovodu 9, pogrebnem zavodu 27, klavnici 15 in pri dohodarstvenem uradu 15 odstotkov. Tu delavci niso upoštevani, ker se njihovo število vedno menja. Po razpisu finančnega ministrstva D. R. br. 7130 od 16. januarja 1929 smejo znašati osebni izdatki obč. samouprav največ **eno tretjino** vseh izdatkov. Ljubljana izkazuje v tej postavki precej nižjo številko, namreč le 25,8%.

Valorizacija prejemkov znaša od 11. do 8. razreda samo 66%, pri višjih razredih od 7. do 4. pa komaj 48% predvojne plače, če vzamemo itak že prenizki ključ za primerjavo 1:10. Ker je pa že predvojna plača značila komaj eksistenčni minimum, žive torej mestni uslužbenci z manjšimi sredstvi, nego bi bila potrebna za eksistenčni minimum po predvojni pojmi.

S kraljevim manifestom se je uveljavil nov duh v državni upravi, ki spoznava, da je pošteno in sposobno uradništvo nujna potreba za državo, da je pa treba uradnike tudi primerno plačevati. Ker ima današnji občinski svet svoj mandat neposredno iz volarjev rok, bi bilo protivno tendenciji kraljeve proklamacije, če bi se skušalo mestnim uslužbencem njihove, že itak skromne prejemke zmanjševati. Zato prosi Zveza magistratnih organizacij občinski odbor in župana, naj upošteva razložene razmere in naj njihovih prejemkov ne okrne.

O uspehu te akcije, katero samo po sebi umevno tudi državno nameščenstvo spremlja s toplimi simpatijami, bomo ob priliki poročali. D.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna J O S. REICH.

Vsem rodbinam priporočamo našo KOLINSKO CIKORIJO izvrsten pridatek za kavo.

Vestnik.

Razširjenje našega glasila. Na svojem nedavnem zborovanju je »Učiteljsko društvo za mesto Maribor in bližnjo okolico« sklenilo, da se po edine šole naroče na »Naš Glas« in da se priporoči naročitev vsemu članstvu. — Z zadovoljstvom beležimo ta posnemanja vredni sklep, ki kaže popolno umevanje skupnih interesov vsega drž. nameščenstva. Naše osrednje glasilo se mora razširiti v vseh strokah in kategorijah drž. uslužbencev.

Posnemanja vredno. Po sklepu občnega zbora Društva poštne konceptnih in tehničnih uradnikov se je prijavilo samo pri ljubljanski poštni direkciji 11 novih naročnikov »N. Gl.«, tako da je ves uradniški zbor I. kategorije naročen na naš list. Nemale zasluge za ta važni sklep si je stekel g. inspektor Miroslav Matjašič. — Če hočemo, da se naše glasilo izpolni in doseže res stopnjo, ki jo mora kot naš osrednji uradniški list zavzemati, bo treba, da še ostala strokovna društva uvedejo obligatorično naročbo ali pa da vsaj vselej in ob vsaki priliki med svojim članstvom širijo naš list.

Okrožna skupina drž. nameščencev in upokoјencev v Mariboru vabi člane na informativni sestanek v nedeljo 28. aprila ob pol 10. uri v mali dvorani Narodnega doma. Poroča član odbora Zveze iz Ljubljane o zadnji plenarni seji Glavnega saveza v Beogradu.

Društvo finančnih konceptnih uradnikov za Slovenijo ima danes, v soboto, dne 20. t. m. ob 20. uri svoj redni občini zbor v Ljubljani, Kopitarjeva ulica, v restavraciji Čin-kole. Dnevni red običajen. Polnoštevna udeležba dolžnost!

Delo v državnih uradih. Kakor poročajo listi, je ministrski predsednik v sporazumu z vsemi ministri odredil, da traja od 1. maja do 1. oktobra delovni čas v državnih uradih od pol 8. ure zjutraj do pol 14. ure popoldne. S tem bo zelo ugodeno vsem drž. nameščencem, posebno še onim, ki daleč izven mesta službovanja stanujejo.

Podaljšanje delovnega časa. Finančni minister je odredil, da se za dobo 60 dni podaljša delovni čas v vseh finančnih uradih za dve uri na dan, tako da se bo uradovalo dnevno po 9 ur. Podaljšanje velja od 20. t. m. dalje.

Povračevanje potnih in selitvenih stroškov se bo — kakor izvemo iz Beograda — baje že v kratkem nanovo uredilo. Sedanja uredba D. R. br. 150.000 od 29. decembra 1928 se izmenja z novo. Vlada je namreč uvidela, da po dosedanjih predpisih (ki jih je uvedla še bivša vlada) premeščeni uslužbenec trpi znatno škodo, ker mu pavšalni zneski povračila ne morejo pokriti dejanskih izdatkov za selitev. Tudi za službena, posebno daljša potovanja so postavke povračil prenizke.

Odpravnine odpuščenih uslužbencev. Dasi niso bila izdana še uradna navodila glede izplačila odpravnin, iz vemo, da so mnogi odpuščeni uslužbenci že vložili prošnje za priznanje odpravnine. Ker se bo po obč. dosežanju praksi priznavala odpravnina le na podlagi individualnih prošenj, naj vsi prizadej čimprej vložijo nekoliko vane prošnje pri svojih bivših starejšinah, da se priznanje in nakazovanje odpravnin preveč ne zavleče.

Uvrstitev Jesenic v II. draginjski razred. Kakor znano je bil trg Jesenice s kraljevim ukazom od 20. marca proglašen za mesto. V njegov okoliš spadata razen Jesenic vasi Sava in Plavž. Drž. aktivnim nameščencem, ki službujejo pri uradih, kateri imajo sedež na novem jeseniškem mestnem teritoriju, kakor tudi upokoјencem, ki imajo svoje stalno bivališče na Jesenicah, pripada zato od 1. aprila na prejšnjo osebno doklada II. draginjskega razreda. Odredbe za nakazilo višjih doklad so v teku.

Prejemki rezervnih oficirjev — državnih nameščencev. Zveza se je obrnila s posebno vlogo na kasacijskega sodnika Vaso Petrovića, ki je član komisije za izdelavo uradniškega zaskona, na vojnega ministra, na mini-



Schmoll-ova pasta
že 50 let najboljša krema za čevlje

stra dr. Korošca in na predsednika vlade, da bi državni nameščenci, ki so kot rezervni oficirji pozvani na orožne vaje, prejemali neskrčene oficirske prejemke. Izenačilo naj bi se jih z rezervnimi oficirji, ki so v privatnih službah.

Prevedba bivših deželnih uslužbencev. Ker veliki župan ni prejel navodil, kako prevesti bивše deželne uslužbence, ki prejemajo še kronske penzije na dinarske pokojnine, in so se njihovi prejemki glede plačilnih razredov nebstveno razlikovali od prejemkov državnih nameščencev, njihova prevedba na dinarske pokojnine še ni izvršena. Da se to čimprej izvede, se je Zveza obrnila s posebno predstavko na Glavni savez s prošnjo, da posreduje pri merodajnih činite ljih.

Upokoјeni tobačni delavci. Za izboljšanje gmotnega položaja upokoјenih tobačnih delavcev in delavk je naprosila Zveza ministra dr. Korošca, naj posreduje, da se upravičenim željiam teh bednih upokoјencev ugoditi. Od ministrovega osebnega tajnika je Zveza prejela zatrdilo, da se bo dr. Korošec za zadevo energično zavzel.

Novi uradniški zakon. Čujemo, da je osnutek novega zakona, s katerim se naš položaj nanovo uredi, že do celia izdelan, le višina prejemkov še ni končnoveljavno določena. To se zgodi, čim se izvede potrebna redukcija osebja, kot posledica ukinjenja 4 ministrstev in mnogih drugih nepotrebnih višjih instanc in uradov. Novi uradniški zakon pozna še delitev vsega nameščenstva v tri velike razrede: v uradnike, zvaničnike in služitelje, odpravlja pa v uradniškem razredu dosedanje kategorije. V bodoče naj za napredovanje odločuje v prvi vrsti praktična usposobljenost in osebnamarljivost, zmožnost ter v službi dokazana specialna uporabnost. Tako bi bilo n. pr. resposobnim služiteljem — tudi brez predpisane izobrazbe — mogoče pod izvestnimi pogoji priti v razred zvaničnikov, ki bi se spet enako lahko povzpeli v uradniški razred. V načelih je baje novi zakonski načrt mnogo svobodnejši in ugodnejši za nameščenstvo. Če ne prej, stopi v veljavno, kakor zatrjujejo, z novim proračunom.

Vprašanje uradniških zbornic. Na plenarni seji Glavnega saveza konec marca se je na pobudo naše Zveze razpravljalo tudi o problemu uvedbe uradniških zbornic kot strokovnega kolektivnega zastopstva javnih nameščencev. Vsi delegati so stališče naše Zveze odobrili in jo pooblastili, da izdela potrebne načrte za oživitvorenje te idealne zamisli, ki bi bila v prid nameščencem in državni celokupnosti. Več o tem važnem vprašanju o priliki.

Društvo davčnih uradnikov, sekcija Ljubljana je izvolilo na občnem zboru v Laškem 7. t. m. sledeči upravni odbor: Bekš Joža, Fajt Mijo, Čuš Franc, Jan Janko, Klemenčič Josip, Mešek Ivan, Ozimič Leon, Prezelj Franc, Sever Josip in Videmšek Jernej. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Starin Franc, Merčun Maks in Koritnik Viktor. Odbor se je že konstituiral. Predsednik je Bekš Joža, prvi podpredsednik Ozimič Leon,

drugi podpredsednik Fajt Mijo, tajnik Mešek Ivan, blagajnik Jan Janko. Poročilo o obnem zboru priobčimo prihodnjič.

Sprejem v skupino »B« obsmrtnega podpor. društva »Dobrote«. Občni zbor »Dobrote« dne 24. marca je sklenil, da se vsi dosednji društveni člani od 45. do 55. leta starosti, ki so lani zamudili rok za prijavo v skupino »B«, izjemoma še letos sprejmejo v skupino »B«, če se prijavijo do 15. maja in če plačajo vse prispevke od 1. julija 1928 dalje, to je za 19 smrtnih slučajev po pet dinarjev. Pravico do podpore pa pridobe taki člani šele s 1. januarjem 1930. Če bi pred tem dnevom umrli, se njihovim preostalim vrnejo vse pristojbine, plačane za skupino »B«. — Poročilo o obnem zboru in konstituiranju odbora priobčimo prihodnjič.

Komisijski zdravniški pregled drž. nameščencev. Prosvetno ministrstvo je prosilo bivše ministrstvo za narodno zdravje za pojasnilo, kako je ravnati glede plačila zdravniške nagrade, kadar se vrši uradni komisijski zdravniški pregled uslužbenca, ki pa v svoji prošnji tega ne zahteva. V takih slučajih se pojavi vedno spor glede izplačila zdravniške nagrade, ker je pregledani nočejo plačati v smislu čl. 108. uradniškega zakona. — Ministrstvo za narodno zdravje je odgovorilo: Po čl. 192. finančnega zakona za 1928./29. leto nimajo državni in samoupravni zdravniki pravice do zdravniške nagrade takrat, ko vršijo pregled v smislu čl. 108. uradniškega zakona, na zahtevo državnih oblasti. Pravico do nagrade v tem slučaju imajo tedaj, če obstoja prošnja uslužbenca. — Ta odgovor je deloma nejasen. Kako pa naj se postopa v slučajih, če uslužbenec n. pr. prosi za bolezenski dopust, a ga starejšina v ta namen napoti k uradnemu zdravniškemu pregledu, dasi bolni uslužbenec za ta zdravniški pregled izrečno ni prosil? V tem oziru se po posameznih oblastih prav različno postopa in bi bilo umestno, da se izda avtentično navodilo. Smatramo pa, da bi se zdravniški komisijski pregled moral izvrševati brez stroškov za obolelega uslužbenca, ki je že s samo boleznijo gmotno dovolj obetno prizadet. Državnim zdravnikom naj bi se pa nagrade izplačevale iz uradnih kreditov.

Opozarjamo na oglaševalnice za Slovenijo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, ki obstoja že 10 let in ni identična z nobeno drugo novejšo Oglaševalnico v Ljubljani, dalje na to, da ona ne pošilja potnikov cenjenim strankam na dom.

Previdna gospodinja ne kupi zmlete kave. Videti hoče, kaj kuha. Pri žiki lahko ugotovi, da je iz kaljenih rženih zrn, torej iz rži, ki krepki celotni organizem.

Razne novice.

»Dom učiteljic«. Od vsega početka si je »Društvo učiteljic v Ljubljani«, ki deluje že trideset let, stavilo za cilj zgraditev »Doma učiteljic«, kjer naj bi ostarele učiteljice našle toplo in domače zavetišče pod lastno streho. V tem domu naj bi bil pa tudi dekliški internat in vrsta drugih ustanov in društev, ki naj dvignejo ugled in blaginjo vsega stanu naših vrlih učiteljic. Posvečen bi bil pa ta dom obenem tudi razvoju in duhovnemu in gmotnemu napredku ženstva sploh. Da se ta širši cilj čimprej doseže, je društvo učiteljic na izrednem obnem zboru konec marca sklenilo, naj se dom, za katerega je že precej denarja zbranega, zgradi v takem obsegu, da bo mogoče odstopiti nekaj prostorov tudi drugim ženskim društvom. Zato bi pa leta prispevala k stavbnim stroškom in vzdrževanju. Naziv naj bi se posplošil v »Ženski dom Društva učiteljic v Ljubljani«, ki bi si tudi pridržalo vodstvo in upravo zavoda. — Pozdravljamo to akcijo, ki nas spet nazorno uči, da je edini spas nas vseh v lastni sili. Kdaj dobimo že toli pričakovani naš skupni »Dom državnih nameščencev«? Pot nam kaže učiteljstvo — na nas vseh je, da mu sledimo. —a.

Stanovska požrtvovalnost. Za »Učiteljski dom« v Mariboru je učiteljstvo v mariborski oblasti od pre-

jetih »razlik« darovalo doslej znesek 15.456 dinarjev. Za ljubljanski »Učiteljski dom« se je pa ob izplačilu razlik nabralo med učiteljstvom ljubljanske oblasti 11.515 dinarjev. Lepa vzgleda stanovske zavednosti! Koliko so pa od razlik nabrale druge stanovske organizacije med svojim članstvom?

Prejemki ljubljanskih mestnih uslužbencev. Zveza je na doposlano spomenico Zveze magistratnih organizacij glede znižanja službenih prejemkov magistratnih uslužbencev v Ljubljani sporočila le-tej, da morejo državni nameščenci samó pozdravljati te zahteve za ohranitev službenih prejemkov, ki itak še davno ne značijo življenjskega standarda, in da želijo uspeha njihovi akciji.

Konec razvade »zbiranja« po šolah. Ministrstvo prosvete je izdalo odlok: Vse preveč se je udomačila navada pobiranja raznih prispevkov med učenci osnovnih in meščanskih šol. Dasiravno se ti prispevki zbirajo često v plemenite in rodoljubne svrhe, se vendar ne sme dovoljevati tako pretirano nabiranje med učenci in njihovimi roditelji. Kot posledica takega postopanja se opažajo slabi vzgojni uspehi. Za vzgojo socialnega čuta med otroci so nam na razpolago mnogo boljša sredstva nego to. — V bodoče se bodo smeli pobirati od otrok razni prispevki le tedaj, če bo izdalo prosvetno ministrstvo za to posebno odobrenje. Tudi je prepovedano (učiteljem in drugim osebam) prodajati po šolah razne vstopnice, knjige in slično. — Prireditve raznih potujočih umetnikov so po šolah prav tako prepovedane. — To pametno in nujno potrebno odredbo bodo vsi starši radostno pozdravili.

Tekstilna šola v Kranju. Po vojni se je v gorenjski metropoli razvilo živahno industrijsko delovanje, ki bo kmalu iz prej zaspanega mesteca ustvarilo novi slovenski Manchester. Posebno tekstilna (tkalska, predilniška in pleteninska) industrija se je nenavadno krepko razmahnila. Ker ni bilo domačih sposobnih moči, so vsa boljše plačana mesta predelavcev, nadzornikov in tehničnega osebja sploh, zasedli tujci. Da se temu nedostatku odpomene, je potrebna lastna tekstilna šola za izobrazbo domačih strokovnjakov. Te dni se je v Ljubljani vršila seja vladnih in industrijskih zastopnikov in se je sklenilo, da se taka šola ustanovi v Kranju. S poukom prične prihodnjo jesen. Tekstilna šola znači velik korak h gospodarski osamosvojitvi.

Iz zakona o pobijanju korupcije posnemamo sledeči, za vse državne nameščence važni določili: § 3. Kdor pri sklepanju pogodb bodisi za državo ali samoupravna telesa z zlorabo svojega javnega in družabnega položaja pristane na to, da za nagrado posreduje, da se pogodba sklene ali ne sklene, ali da se sklenjena pogodba izvrši ali ne izvrši in s tem oškoduje državo ali samoupravno korporacijo, se kaznuje s strogim zaporom, denarno globo in izgubo časti, v težkih primerih pa z ječo do pet let in denarno globo do 250.000 Din. Predpisi čl. 380. kazenskega zakonika z dne 27. januarja 1929 veljajo tudi za te primere. — § 16. Če državni uslužbenec z razpisnim življenjem in sumljivim nakupovanjem premičnin ali nepremičnin iz ziva sum o izvoru svoje imovine in dohodkov, je njegov neposredni predstojnik dolžan uvesti takoj poizvedbe v svrhu ugotovitve izvora sumljivih dohodkov in imovine. Če se dokaže sum, da izvira ta imovina ali dohodek na način, ki se kaznuje po tem zakonu ali obstoječih disciplinskih predpisih, mora predstojnik storiti vse, kar je potrebno, da se uvede kazensko, odnosno disciplinsko postopanje.

Za plačevanje davčnih zaostankov do 31. decembra 1926 bodo državne blagajne sprejemale namesto gotovine pobotnice o zadržanih 20% kronske bankovcev. Od oseb, katerim so bile o priliki žigosanja izdane te pobotnice, in njihovim pravnim naslednikom, se bodo le-te sprejemale za označeni namen v polnem znesku. Od ostalih oseb pa v vrednosti do 50% pobotnice, a ne glede na višino dolgovane davka. — Mimo tega se bodo

te pobotnice sprejemale v polnem iznosu za plačilo tistega dela kazni, izrečenih zaradi finančnih prestopkov (po davčnih, taksnih, trošarinskih, carinskih in drugih finančnih zakonih), ki pripada državni blagajni. (Fin. zakon, čl. 15.).

8. redni letni občni zbor društva upokojencev javnih nameščencev za Slovenijo

se je vršil 24. marca v restavraciji pri »Mraku«. Vodil ga je predsednik rač. direktor v p. gosp. Anton Svetek. Uvodoma se je spomnil umrlih tovarišev, hkrati pa tudi novih članov, ki pristopajo, tako da število članstva v splošnem ne pada. Društvo je že več let včlanjeno pri Zvezi, kjer ga zastopa predsednik. Zveza je doslej ukrenila vse, da bi se vprašanje starih upokojencev čimprej povoljno rešilo. Vprašanje prevedbe kronske upokojencev — prva etapa do popolnega izenačenja neprevedenih upokojencev s prevedenimi — je sicer rešeno. S tem pa upokojencem še davno ni podana eksistenčna možnost.

Druga glavna zahteva upokojencev je priznanje permanentne polovične vožnje na drž. železnicah in parobrodih.

Za to ugodnost se organizacija bori že več let. Predsednik obžaluje, da se je ponesrečil napor društva, združiti 7 različnih društev upokojencev v Sloveniji v eno samo močno organizacijo.

Omenja »Naš Glas«, ki zastopa kot Zvezino glasilo interese aktivnih in upokojenih drž. nameščencev v enakih meri in priporoča čimvečjo naročbo.

Iz tajnikovega (g. sodn. nadofic. v p. Šinkovec) poročila izhaja, da je organizaciji uspelo doseči za svoje člane znaten popust pri ljubljanskem mestnem pogrebem zavodu. —

Dasi je ta uspeh navidezno paradoksen, je vendarle znatnega gospodarskega pomena za preostale rodbinske člane. — Društvo je štelokonec leta 156 članov. Upati pa je, da bo število letos naraslo.

Fuzija sedmero organizacij drž. upokojencev se je izjalovila radi odpora najmočnejše organizacije v Mariboru, ki stremi za tem, da bi se iz vseh teh društev stvorila posebna pokrajinska Zveza kot članica bodoče centrale za vso državo.

Prosv. inspektor v p. g. Vadenjal predlaga, naj novi odbor akcijo za združitev na vsak način nadaljuje. Prosv. inspektor v p. gosp. Vester obžaluje maloštevilnost članstva in priporoča, naj društvo poskrbi, da pri vabi vse tiste upokojence, ki niso nikjer organizirani. Priporoča najživahnejšo osebno agitacijo. — Oba predloga zborovalci soglasno odobro.

Tajnik Zveze g. Bekš pozdravi zborovalce v imenu načelstva Zveze. Izčrpno poda historijat delovanja Zveze, kolikor se tiče upokojencev. Z ozirom na kraljevi manifest od 6. januarja se smemo nadejati boljših časov, vendar bo pa treba še mnogo dela in samozatajevanja, da dosežemo cilj. Zveza je za upokojence doslej ob vsaki priliki storila svojo polno dolžnost. Njih prevedbo po uradniškem zakonu iz l. 1923 je ves čas energično zastopala za priznanje ugodnosti stalne polovične vožnje pa je v zadnjem času ponovno zaprosila za utemeljeno spomenico prometnega ministra. Zaradi podaljšanja stanovanjske zaščite, ki je enake važnosti za aktivne in za upokojene drž. nameščence, je Zveza storila vse, kar je mogla. —

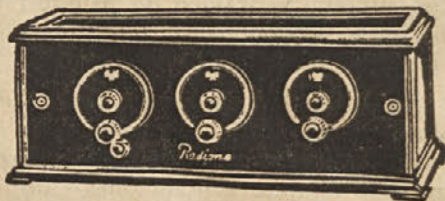
Geslo vsake uradniške strokovne in stanovske organizacije mora biti: Delati in organizirati se do zadnjega moža! —

Po poročilu blagajnika gosp. davč. nadupr. v p. Debelaka — blagajniško stanje izkazuje konec l. 1928 Din 5148.56 — se podeli na predlog rač. pregledovalca davč. oficijala v p. gosp. Wrinskela odboru razrešnica z zahvalo. Ker je blagajna aktivna, ostane pri sedanjih mesečnih članarini Din 3 in enkratni pristopnini Din 3.

V odbor so bili izvoljeni tile gg.: predsednik Svetek Ant., rač. ravnatelj;

Radijski aparat

je postal danes že kulturna potreba vsakega inteligenta. Ko pride utrujen iz pisarne, ga že čaka doma, da ga razvedri z lepo glasbo, petjem ali predavanjem.



Najboljše in najcenejše aparate, sestavne dele in vsa navodila Vam da Radijska postaja Ljubljana Miklošičeva cesta 5 Telefon 3190

Plačila tudi na obroke!

I. podpredsednik: Nič Sr., davčni nadupravitelj; II. podpredsednik: Vidmar Iv., pošt. ur. ravnatelj; tajnik: Spende A., rav. zemlj. knjige; blagajnik: Debelak R., davčni nadupravitelj; odborniki: Kosem J., insp. drž. monopolov; Majcen M., orožn. stražmojster; Simšič A., rev. drž. trošarine; Stiene Iv., davčni oficijal in Stegnar V., sodni oficijal. Kot namestniki: Sirnik Fr., sodni nadoficijal; Frančič M., davčni oficijal; Mlejn R., fin. inspektor; Widmar Iv., sodni nadoficijal; Modrijan Fr., davčni upravitelj; Zarli R., rav. pom. uradov in Kilar J., rač. nadsvetnik. Kot pregledovalca računov pa: Wrinskele M., davčni oficijal in Lehman Emilija, vdova davčnega kontrolorja.

Nove knjige.

»Državoznanstvo«. Dr. Fran Ogrin, vladni svetnik v Kamniku, je sestavil knjigo »Državoznanstvo«, ki naj nudi pregled naše državne organizacije in zakonitih predpisov, in sicer današnjega pravnega stanja in novo izdanih zakonov. Vsebinske knjige je: Prvi del: Splošna drž. ureditev. Pojem države in prava. Oblike drž. ustroja. Kaj in kolikera je oblast? Drž. uprava in samouprava. — Drugi del: Drž. ureditev kraljevine SHS. Zakonodaja. Današnje ustavno stanje. Izvršilni zakoni. Misli o bodoči drž. ureditvi. Zakon o državljanstvu. — Uprava. Drž. uprava. Samouprava. Oblastna samouprava. Sreška samouprava. Okrajni zastopi. Občinska samouprava. Šolstvo. Splošna ocena delovanja samouprave. Sodstvo, notarijat in odvetništvo. — Tretji del: Kmetijstvo in kmetijska zakonodaja. Agrarna reforma. Pospeševanje kmetijstva. Lov in ribarstvo. Živinoreja. Gozdarstvo. Agrarne operacije. — Četrty del: Razne zadeve, naprave in zakoni. Cerkev. Zdravstvo. Stavbe. Javna dela. Trgovina, obrt in industrija. Davki in davščine. Delavstvo in zakonodaja. — Dodatek. Seznan štajerskih in koroških deželnih zakonov. Naknadno izdani zakonski predpisi. — V knjigi bo našel mnogotere podatke vsak državljan, služila pa bo tudi uradom in šolam kot pripomoček, ker še nimamo take slovenske knjige. Izide do konca aprila za ceno (broširana) 40—50 Din. Vezava je zamišljena v zvezi z dopolnilom, ki bo po nekaj letih potrebno. Knjiga se bo dobivala v knjigarnah, more pa se že sedaj naročiti tudi na ravnost pri avtorju. Obseg dela: ca. 130 strani.

Cankarjeva družba. Delavstvo si je ustanovilo svojo književno založbo »Cankarjevo družbo« ter obenem s tem postavilo trajen in živ spomenik Ivanu Cankarju. Izdajala bo »Cankarjeva družba« vsako leto na jesen 4 knjige, katere bodo dobivali člani za letno članarino 20 Din. Vse hvale je vreden ta korak delavstva, saj je dobra knjiga najboljši učitelj in najzvestejši prijatelj vsakogar. — Čim prej memo prve družbine publikacije, priobčimo o posameznih knjigah podrobneocene.

Turški Pavliha in drugi Kljukci.

Kar je nam Slovencem Pavliha in Nemcem Till Eulenspiegel, to je Turkom Nasreddin. O njem pripovedujejo kopo šaljivih in smešnih zgodb, v katerih se kaže Nasreddinova prevejanost in bistri razum. Evo jih par!

Nasreddin je imel kravo, ki ni dajala nič mleka in tudi sicer ni bila prav za nobeno rabo. Sklene prodati jo in jo žene na semenj.

»Ljudje božji,« je kričaje označeval kupcem, »glejte jo kravo, ki nima nič mleka, ki noče niti teleta hraniti in ki boče in bibe s parklji. Kdo jo kupi?«

Seveda ga ni bilo takega bedaka. Sosed, ki je čul, na kako neobičajen način Nasreddin ponuja svojo kravo, pristopi in mu zašepeta:

»Čuj človeče, tako ne prodaš krave svoj živ dan. Pusti, da ti jaz pokažem, kako treba napraviti, in stopi malo v kraj.«

Sosed je gnal kravo nekajkrat po semnju, se ustavil in pričel:

»Ta krava je naprodaj. Prav do mača je, imenitna za plemo in daje polnih pet ok mleka na dan.«

Takoj so začeli poslušalci spraševati po ceni.

Nasreddin pa pristopi, zgrabi za povodec in jo potegne k sebi, rekoč:

»Bil bi pa res bedak, če bi prodal tako dobro kravo!«
In odide s kravo domov.

Nasreddin je umrla žena. Še isti dan mu pogine tudi osel.

Vdovec toži — toži in jadikuje — pa ves čas le za oslom.

»Zakaj,« razloži začudenemu sosedu, »vsi znanci in sorodniki, ki so me prišli tolažiti in izraziti sožalje, so mi govorili: »Le potolaži se, poiščemo ti drugo ženo, ki bo prav tako dobra kakor rajnica.« Ampak nobeden mi ni obljubil, da mi poišče in pripelje drugega osla!«

Nekoč je Nasreddin sedel doma, ko opazi skozi okno upnika, ki ga je prišel terjat.

Brž se skrije in ukaže ženi: »Reci mu, da me ni doma in da sem šel sedit glogovo živo mejo ob poti, kjer gonijo ovce s paše. In ko grmovje zraste, bom plačal dolg z volno, ki obvisi na trnju v živi meji.«

Žena stori po naročilu. Upnik se zasmije na vse grlo in odide.

Nasreddin se prikaže iz skrivališča. »Si ga slišala, žena? Kako je vesel! Že vidi v duhu svoje denarce na dlani.«

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča svojo zalogo
dežnikov ter sprehajalnih palic

Popravila se izvršujejo točno in solidno

Priporočamo trdko
M. Tičar, Ljubljana
za nakup vseh pisarniških
in šolskih potrebščin.

Priporoča se
I. ČERNE
Ljubljana, Dunajska cesta 28
Zaloga pohištva
in tapetništvo.

CVETLIČARNA pod TRANČO
ANTON BAJEC
LJUBLJANA

Vrtnarija: Tržaška cesta 34
TELEFON INTERURBAN 32-22

Želodčno tinkturo
preizkušeno, proti zaprtju in
drugim težkočam želodca pri-
poroča dr. G. Piccoli, lekarnar
v Ljubljani.

Miroslava Leitgeb

Ljubljana, Jurčičev trg 3.

Strojno in ročno vezenje
zaves, pregrinjal, perila
in oblek v najsolidnejši
izdelavi.

Hotel TRATNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25
priporoča lepe zračne sobe.

Restavracija**„PRI NACETU“**

Ljubljana, Kette Murnova ulica št. 3
priporoča gg. drž. uradnikom dobro postrežbo
v kvaliteti pijač in hrane.

Telefonska št. 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

I. Z. Z. O. Z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsako-
vrstne kredite in posojila državnim uslužbencem
proti poroštvu, zaznambi na prejemke, zastavi življen-
skih polic in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva.
Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

TOVARNA POHIŠTVA

I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

priporoča svojo veliko zalogo vsako-
vrstnega pohištva po najnižjih cenah.

Ivan Perdan nasl., Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga.

Glavni založnik Ciril in Metodovih vžigalic.

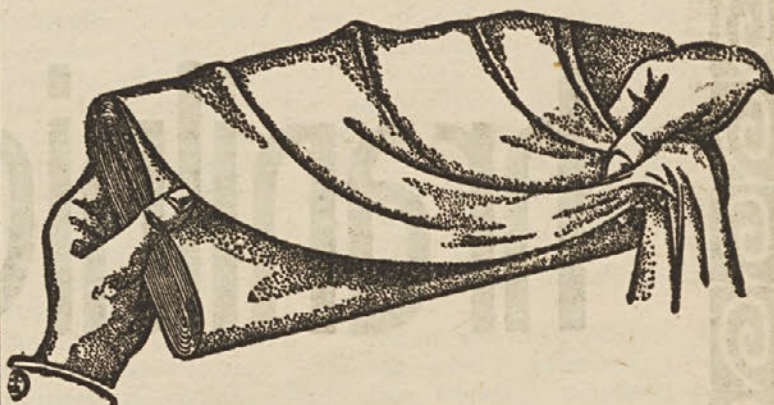
Najnižje dnevne cene! Postrežba točna in solidna.

MANUFAKTURNA TRGOVINA

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za
gospode in dame. Belo blago za različno perilo v
poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog.
(Pliš, tapestri itd.) — Puh, perje, kapok, volna, žima
vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških
in čeških tovarn. Gg. uradnikom proti takojšnjemu
plačilu 10% popusta.

A. & E. Skabernè, Ljubljana

Velika izbira češkega in angleškega sukna.

Veletrgovina

A. ŠARABON

V LJUBLJANI

priporoča špecerijsko blago, raznovrstno žganje, moko in
deželne pridelke. — Raznovrstno rudninsko vodo.

PARNA PEKARNA

== **JEAN SCHREY NASL.** ==

JAKOB KAVČIČ

VEČKRAT NA DAN SVEŽE PRIZNANO
NAJBOLJŠE VSAKOVRSNO PECIVO

Kr. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ, Ljubljana

Delikatese Špecerija

Solidna postrežba, zmerne cene.

Nogavice, žepne robce, dišeča mila, kravate, rokavice, vezene, čipke,
razni trakovi, sukanec, gumbi, potrebščine za šivilje, tapetnike in kro-
jače v največji izbiri samo pri

JOSIP PETELINC, Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi

PARNA PEKARNA

FRANC DOLINAR

LJUBLJANA

PRED ŠKOFIJO 11 — POLJANSKA C. 19

najtopleje priporoča svojim cenj. odjemalcem večkrat
dnevno prvovrstno sveže pecivo in različne vrste slašic

Za pomladansko in letno sezijo

Vam nudi

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 7

s svojo bogato zalogo vsakovrstnega damskega in moškega
manufakturnega blaga samo prvovrstnih angleških, čeških
in nemških tovarn, veliko izbiro in ugodno nabavo.

NAJNOVEJŠI VZORCI! CENE SOLIDNE IN BREZKONKURENČNE!

Ne zamudite prilike in oglejte si pred nabavo tudi našo
bogato zalogo! — Cenjeni državni nameščenci dobijo
blago na obroke samo proti predložitvi legitimacije!

C. J. HAMANN

Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila,
opreme nevest, novorojenčkov, perja in modnih
potrebščin. - Predtiskarija modernih ročnih del.

Telefon štev. 2016.

Ustanovljena l. 1889.

Račun pošt. hran. 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

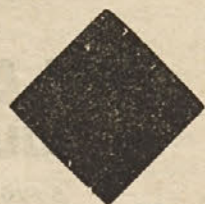
(Gradska štedionica)

Ljubljana

Prešernova ulica

Stanje vloženega denarja nad 365 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti. Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. — Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.



Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.